

Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn
e-mail: zin@ibles.waw.pl www.ibles.pl

Europejska Strategia Leśna

20 września b.r. Komisja Europejska przyjęła nową Strategię Leśną. Prace nad nią trwały dwa lata, przy współudziale krajów członkowskich i właścicieli lasów. Strategia opisuje współczesny stan leśnictwa europejskiego i wyzwania jakie przed nim stoją. Podkreśla rolę lasów w rozwoju terenów wiejskich, ochronie środowiska, przemyśle, bioenergii oraz uwzględnia ich znaczenie w walce ze zmianami klimatu. Przewiduje też utworzenie systemu informacji o lasach UE. Strategia powinna być brana pod uwagę przy formułowaniu polityk leśnych krajów członkowskich. Dokument został przedłożony Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Europejskiej. Więcej informacji o strategii można znaleźć na stronie <http://ec.europa.eu/agriculture/forest/strategy/>.

Źródło: <http://www.foresteurope.org/news>

W. G.

Unijna dyrektywa dot. biomasy nie do przyjęcia

Wspólny list, jako sprzeciw, wystosowało do komisarza europejskiego ds. energii pięć organizacji reprezentujących interesy leśników i rolników w Europie. Protest dotyczy próby wyłączenia lub ograniczenia użycia niektórych surowców, jak np. drewna okrągłego, do produkcji energii elektrycznej i ciepłej. CEPF (Konfederacja Europejskich Właścicieli Lasów - Confederation of European Forest Owners), Copa-Cogeca (Europejscy Farmerzy i Wspólnoty Agrarne - European Farmers and European Agri-Cooperatives), ELO (Europejska Organizacja Właścicieli Ziemi - European Landowners Organization), EUSTAFOR (Europejski Stowarzyszenie Lasów Państwowych - European State Forest Association) i USSE (Związek Leśników Południowej Europy - Union of Foresters of Southern Europe) zarzucają Komisji Europejskiej zbyt daleko idącą ingerencję w rynek drzewny. Argumentują, że gospodarka leśna nie jest skierowana tylko na jeden cel i nakładanie zbyt dużych ograniczeń na konkretny produkt powoduje zakłócenie jej racjonalnego funkcjonowania. Organizacje te uważają, że takie działanie jest nie tylko nieefektywne i kosztowne, ale również niezgodne z obowiązującą polityką leśną. Komisja przekracza swoje kompetencje próbując regulować rynek, podczas gdy zasady funkcjonowania gospodarki leśnej w krajach

członkowskich tego nie wymagają. Należy się skupić na już istniejących rozwiązaniach, zgodnie z którymi, pozyskiwanie biomasy na poziomie krajowym czy regionalnym jest wynikiem racjonalnej gospodarki leśnej. Lasów w Europie ciągle przybywa a pozyskanie surowca drzewnego jest na poziomie 62% rocznego przyrostu. Ponadto istnieją znaczne rezerwy drewna niezagospodarowanego. W liście poruszono także kwestię wykluczenia z obiegu biomasy pozyskanej przy okazji zmiany przeznaczenia gruntów, jako pozyskanej wbrew zasadom racjonalnej gospodarki. Oznacza to automatycznie, że wycinanie lasów pod nowe drogi, linie energetyczne, fabryki itp. odbywa się wbrew tym zasadom, a co za tym idzie biomasa w ten sposób pozyskana również nie będzie spełniać tych wymogów. Propozycja, w rozumieniu w/w organizacji przyniesie poważne szkody całemu sektorowi leśnemu w Europie i utrudni osiągnięcie wyznaczonych na rok 2020 założeń polityki związanej z odnawialnymi źródłami energii.

Źródło: www.cepf-eu.org

B. K.

PEFC w Słowenii

W Słowenii po raz pierwszy zostały wydane certyfikaty gospodarki leśnej PEFC. Prace nad wprowadzeniem systemu PEFC w tym kraju trwały od 2004 roku, kiedy to utworzono Instytut Certyfikacji Leśnej. Certyfikatem może poszczycić się 320 właścicieli lasów o powierzchni 10 tys. ha. Całkowita powierzchnia leśna kraju wynosi 1,16 mln ha. 65% lasów znajduje się w rękach prywatnych.

Źródło: <http://www.foresteurope.org/news>

W. G.

Wytyczne FAO w związku z wpływem zmian klimatycznych na lasy

We wrześniu 2013 r. na 28 Sesji Komisja Leśnictwa Ameryki Łacińskiej i Karaibów FAO przedstawiła wytyczne dla zarządców lasów w zakresie szybkiego reagowania na trwające zmiany klimatu. Wytyczne są uzupełnieniem publikacji FAO na temat zmian klimatu przeznaczonych dla decydentów leśnych. Podkreślono

w nich konieczność uwzględnienia zmian klimatycznych w krajowych programach leśnych.

Według FAO podjęcie wczesnych działań przyczyni się do poprawy warunków życia oraz ochrony zaopatrzenia lokalnych społeczności w żywność. Obniżenie poziomu pełnienia funkcji ekosystemowych, zwłaszcza regulacji obiegu wody, ochrony gleby i zachowania różnorodności biologicznej, może negatywnie wpłynąć na życie milionów ludzi na obszarach wiejskich, utrzymujących się z lasów i czerpiących z nich dochody. Zdaniem tej organizacji zarządcy lasów powinni przeznaczyć większe środki na dostosowanie strategii zarządzania lasami do skutków zmian klimatu. Prawdopodobnie koszty będą wtedy mniejsze, niż w sytuacji szkody będącej następstwem zmian klimatycznych.

Simone Rose, przedstawicielka FAO powiedziała, że „zmiany klimatu ograniczają możliwości lasów jeśli chodzi o dostarczanie dóbr pierwszej potrzeby i usług ekosystemowych. Zarządzający lasami powinni podjąć pilne działania w odpowiedzi na szerokie spektrum zagrożeń związanych ze zmianami klimatu. Wspomniane wskazówki pomogą im w ocenie i monitorowaniu wpływu tych zmian na zasoby leśne w różnych regionach”. Jako przykład niekorzystnych efektów zmian klimatu podał wzrost częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych w Azji, wzrost temperatury w niektórych częściach Ameryki Łacińskiej oraz zmniejszenie opadów deszczu, które doprowadziło do częstszego występowania pożarów w lasach. Poważne susze w Afryce w ostatnich latach zagrażają z kolei i tak już ograniczonym zasobom wodnym.

W dokumencie zawarto następujące wskazówki dotyczące rozpoznania i oceny możliwości dostosowania gospodarki leśnej

do zmian klimatycznych:

- Dostępność i jakość wody. Pod wpływem negatywnych zmian klimatu nastąpi zmniejszenie pojemności wodnej lasów, przez co dostępność i jakość zasobów wodnych również ulegnie pogorszeniu. Zarządzający lasami powinni przewidywać i reagować na te zagrożenia poprzez wydzielanie obszarów najbardziej narażonych na zmiany klimatyczne. Utrzymanie w tych miejscach zdrowych lasów i rekultywacja zniszczonych zlewni zmniejszy erozję, co przełoży się na większą stabilność zboczy na terenach górskich i zapewnienie czystych i regularnych dostaw wód.
- Ochrona przeciwpożarowa. Według FAO negatywnym skutkiem zmian klimatycznych będzie wzrost temperatury i zmniejszenie opadów. W tym przypadku powinno się dążyć do kształtowania takiej struktury przestrzennej (krajobraz) która w naturalny sposób utrudniałaby rozprzestrzenianie się ognia oraz preferowanie gatunków drzew leśnych odporniejszych na ogień. Wypalanie traw przez rolników powinno nastąpić przed szczytem pory suchej. W związku z powyższym FAO zaleca, aby zarządcy lasów prowadzili szkolenia i angażowali lokalne społeczności w ochronę przeciwpożarową.
- Szkodniki i choroby. Ekstremalne zjawiska pogodowe mogą wpłynąć na liczbę szkodników

leśnych i szkód przez nie powodowanych w sposób bezpośredni, przez zmiany liczebności ich populacji oraz pośrednio - poprzez zmianę w liczebności konkurentów - pasożytów i drapieżców. Środki zapobiegawcze obejmują dobór gatunków i odmian dostosowanych do lokalnych warunków, ograniczanie liczebności populacji szkodników i faworyzowanie ich naturalnych wrogów.

Zalecenia mogą być przydatne także dla szerszego grona zainteresowanych tematem lasów i zmian klimatycznych.

Źródło:

<http://www.fao.org/news/story/en/item/196846/icode/>

W. M.

Narodowy Program Rozwoju Leśnictwa w Rosji

W dniu 28 grudnia 2012 r. Rząd Federacji Rosyjskiej zatwierdził Narodowy Program Rozwoju Leśnictwa na lata 2013-2020. Przygotowanie nowego programu zlecił obecny premier Rosji Dmitrij Miedwiediew po katastrofalnych pożarach lasów w 2010 r. Nowy program określa cele i zadania leśnictwa w zakresie zarządzania, ochrony i odnowienia lasu, uwzględniając jego funkcje środowiskowe i społeczne. Punkt wyjścia do opracowania programu stanowią: niedostatecznie wykorzystanie zasobów leśnych w Rosji oraz degradacja lasów i wylesianie. W wyniku tych niekorzystnych zjawisk wiele firm branży leśno - drzewnej cierpi w wyniku niedostatecznej podaży surowca drzewnego. Nowy program określa wiele celów szczegółowych, w tym:

- zwiększenie powierzchni lasów dzierzawionych z 18 do 26 proc. całego obszaru zasobów leśnych,
- zwiększenie udziału upraw i drzewostanów młodszych klas wieku z 19 do 25 proc.,
- budowę 6,2 tys. km dróg leśnych rocznie (na ten cel zabezpieczono dodatkowe fundusze w budżecie federalnym i budżetach regionalnych).

Całkowity budżet programu wynosi 526 mld rubli rosyjskich (13 mld euro, tj. 1,6 mld euro/rok). Połowę planowanego budżetu sfinansuje Federacja, 13 proc. - budżety regionalne, a pozostałe 37 proc. dostarczą inne źródła zewnętrzne.

W ramach budżetu Federacji Rosyjskiej zostaną sfinansowane następujące programy szczegółowe :

- „Zachowanie i ochrona lasów” - celem programu jest poprawa efektywności zapobiegania, wykrywania i zwalczania pożarów w lasach, zwiększenie skuteczności ochrony lasu przed szkodnikami oraz zapobieganie nielegalnemu pozyskaniu drewna;
- „Udostępnianie lasów” - program ma na celu stworzenie warunków dla racjonalnego i intensywnego użytkowania lasu przy zachowaniu jego funkcji ekologicznych i przyrodniczych, a także poprawy skuteczności kontroli w zakresie użytkowania lasów;

- „Zalesianie” - do zadań programu należy odzyskiwanie zdegradowanych lub wylesionych obszarów leśnych oraz poprawa ich produktywności poprzez wprowadzenie nowych metod hodowli lasu;
- „Zapewnienie realizacji Narodowego Programu Rozwoju Leśnictwa” - finalny program mający na celu poprawę efektywności gospodarki leśnej w oparciu o większą koncentrację środków finansowych na ochronę lasów i środków przeznaczonych na funkcjonowanie władz publicznych podmiotów Federacji Rosyjskiej pełniących funkcję administracji leśnej.

Krytyczne nastawienie do nowego programu mają organizacje ekologiczne. Według Greenpeace Rosja, program przedstawia zbiór życzeń i nierealnych wartości docelowych (wskaźników) określonych przez administrację lasów, bez określenia wyraźnych sposobów osiągnięcia wyznaczonych celów. Ponadto zdaniem tej organizacji nastąpi również niepotrzebny wzrost biurokracji.

Narodowy Program Rozwoju Leśnictwa jest bezpośrednio związany z opracowaną właśnie polityką leśną państwa, o której piszemy na dalszych stronach.

Źródło: www.metla.fi; www.mnr.gov.ru

W. M.

Co druga europejska daglezwia jest Francuzką

Jak wynika z podręcznika do hodowli daglezwii wydanego przez AFOCEL (stowarzyszenie działające na rzecz integracji leśnictwa i przemysłu celulozowego), połowa zapasu tego gatunku introdukowanego w Europie znajduje się na terenie Francji. Głównym regionem uprawy daglezwii jest Masyw Centralny, ze względu na korzystne cechy klimatu (700 mm opadów rocznie w tym 250 mm w okresie wegetacyjnym) i gleb (daglezwia nie toleruje gleb płytkich lub nadmiernie wilgotnych oraz wapiennych).

Francuska daglezwia hodowana jest według wytycznych opracowanych przez INRA (Narodowy Instytut Nauk Rolniczych). Nasiona pochodzą głównie z plantacji nasiennych. Uprawy zakładane są zazwyczaj w bardzo niskim zagęszczeniu – 800 do 1000 sztuk na hektar. W wypadku upraw założonych w gęstszej więźbie, po osiągnięciu wysokości górnej 7 m przeprowadza się redukcję liczby drzew do 800 szt./ha.

Przy hodowli w tak luźnym zwarciu niezbędne jest podkrzesywanie drzew przyszłościowych, wybieranych w liczbie 200-300 szt./ha. Rozpoczyna się je, gdy pnie osiągną pierśnicę 7-8 cm. Podkrzesywanie wykonuje się przeważnie w trzech nawrotach, do wysokości 6 m (przy dłuższej kolei rębu – do 8,5 m) stosując zasadę aby w jednym cięciu nie redukować żywej korony poniżej 50 % jej długości. Zabieg ten wykonuje się w sezonie zimowym. Trzebież zaleca się wykonywać poczynając od wysokości górnej od 11 do 16 m (tym wcześniej im wyższa była początkowa liczba drzew) i ma ona wysokie nasilenie - 30-50 % liczby drzew przy pierwszym zabiegu, 20 -25 % przy ostatnim. Do użytkowania rębego pozostaje około 225 drzew na hektar o przeciętnej wysokości 30 m i miąższości

2 m³. Przy dłuższej kolei rębu osiągają one 34 m wysokości i 2,5-4 m³ miąższości. Reasumując można stwierdzić, że zalecane nasilenie cięć jest więc wyraźnie większe niż w innych krajach o zbliżonej szerokości geograficznej, np. w Badenii-Wirtembergii.

Źródło: *Forstzeitung*, 08/2013

T. Z.

Właściciele lasów krytykują publikację danych wewnętrznych dotyczących użytkowania lasu

„Publikacja wrażliwych danych dotyczących gospodarki leśnej Dolnej Saksonii podjęta pod naciskiem Greenpeace jest bezprecedensowym przykładem klękania przed zielonym lobby” uważa książę Philipp zu Guttenberg, prezydent AGDW – Związku Niemieckich Stowarzyszeń Właścicieli Lasu. Dane dotyczące intensywności cięć w 140-letnich drzewostanach bukowych ujawnił minister rolnictwa Dolnej Saksonii Christian Meyer. Podobne decyzje zostały wcześniej podjęte w Nadrenii Północnej-Westfalii i Nadrenii-Palatynacie.

Greenpeace domagał się ujawniania takich danych powołując się na ustawę o dostępie do informacji o środowisku (UIG). Lasy publiczne Dolnej Saksonii, jak też Bawarii i Hesji sprzeciwiały się ujawnianiu takich danych powołując się na tajemnicę handlową. Ostatnio jednak władze Dolnej Saksonii po zasięgnięciu opinii prawnych zmieniły zdanie i zdecydowały się na publikację. Guttenberg uważa tę decyzję za złą, gdyż oznacza udostępnienie dokumentów sporządzanych przez własnych pracowników obcym podmiotom. „W każdym innym biznesie byłoby to potraktowane jako niedopuszczalne nadużycie zaufania” uważa zu Guttenberg.

Równie krytycznie wypowiedział się na ten temat Norbert Leben, prezes Stowarzyszenia Właścicieli Lasów Dolnej Saksonii, przypominając że żadna inna branża nie podlega takiemu monitoringowi jak leśnictwo, gdzie przez 365 dni w roku funkcjonuje de facto „dzień otwarty”. Szczegółowe dane dotyczące przyrostu, zapasu i rozmiaru pozyskania powinny być jego zdaniem chronione przed wykorzystywaniem przez rozmaitych aktywistów do manipulowania opinią publiczną dla własnych celów politycznych. Wezwał pozostałe pozwane przez Greenpeace rządy (Hesji i Bawarii) do nieulegania naciskom i odwoływania się od ewentualnego niekorzystnego wyroku do sądu wyższej instancji.

Źródło:

<http://www.forstpraxis.de/waldbesitzer-kritisieren-herausgabe-von-betriebsinterna-an-greenpeace>

T. Z.

O leśnictwie w szkołach

Jesienią bieżącego roku rozpoczęła się w Finlandii akcja edukacyjna mająca na celu promocję leśnictwa w szkołach. W jej ramach leśnicy odwiedzą ponad 300 szkół ponadpodstawowych (spośród 700 istniejących) na terenie całego kraju. Kampania jest pomysłem niedawno powołanej Rady Doradczej Fińskich Lasów Państwowych, w której skład wchodzi głównie młodzi leśnicy. Jej celem

jest wypracowanie nowych pomysłów dotyczących prowadzenia nieformalnej edukacji leśnej wśród młodych Finów. Wizyta w szkole będzie polegała głównie na prelekcjach na temat pracy leśnika i funkcjonowania sektora leśnego. Leśnicy zostawią też w klasach zestawy wybranych produktów sektora leśnego.

Źródło: <http://www.forest.fi/>

W. G.

Lasy Badenii-Wirtembergii dostępne w internecie

Landowe przedsiębiorstwo „Lasy Badenii-Wirtembergii” udostępniło nieodpłatnie w sieci informację dotyczącą struktury lasu, średnioterminowego planowania i bieżącego wykonania planów gospodarczych. Czytelnik ma dostęp do wiedzy o stanie lasu dostarczonej przez służby urzędniowe, jak również informacji gospodarczej od nadleśnictw. Wspomniane dane są dostępne pod adresem www.geoportal-bw.de. Fakt ten nie wzbudził tak dużych kontrowersji, jak w opisaną wcześniej Dolnej Saksonii.

Udostępnienie danych jest wypełnieniem ustawy o dostępie do informacji o środowisku (UIG). Jak zaznaczył minister Gospodarki Przestrzennej i Ochrony Konsumentów Badenii-Wirtembergii Alexander Bonde, poprzez publikację tych danych landowe przedsiębiorstwo leśne chce zaprosić opinię publiczną do otwartej, opartej na faktach, dyskusji na temat zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej w tym kraju.

Źródło:

<http://www.forstpraxis.de/baden-wuerttemberg-stellt-geodaten-zum-staatswald-ins-netz>

T. Z.

Nowa polityka leśna w Rosji

Premier Dmitrij Miedwiediew zatwierdził "Zasady polityki państwa w zakresie użytkowania i ochrony lasów w Federacji Rosyjskiej na okres do 2030 r.". Dokument określa zasady, główne cele, priorytety i zadania państwa w zakresie wykorzystania, ochrony i odtwarzania lasów, a także mechanizmy ich realizacji.

Cele polityki leśnej państwa dotyczą trzech sfer: gospodarczej (skuteczne zarządzanie i wzrost produktu krajowego brutto w sektorze leśnym), ochronnej (zachowanie roli rosyjskich lasów w kształtowaniu i ochronie środowiska) i społecznej (wzrost standardów życia ludności na skutek zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów leśnych).

Osiągnięcie tych celów będzie realizowane w ramach 10 zadań, w tym m. in.:

- zwiększenie efektywności zarządzania lasami,
- wzrost intensyfikacji wykorzystania lasów,
- rozwój wewnętrznego rynku drewna i wyrobów z papieru,
- poprawa konkurencyjności rosyjskiego sektora leśnego,
- zwiększenie efektywności ochrony lasów,

- wzrost produktywności drzewostanów i dostosowanie ich składów gatunkowych do warunków siedliskowych,
- zwiększenie udziału społeczeństwa w zarządzaniu lasami.

Projekt polityki leśnej państwa był przygotowywany w okresie ostatnich dwóch lat w ramach współpracy właściwych przedstawicielstw organów państwowych, środowisk biznesu, naukowych i organizacji ekologicznych.

Przyjęcie nowych zasad wymaga korekty dwóch istniejących dokumentów: opisanego wyżej "Narodowego Programu Rozwoju Leśnictwa na lata 2013-2020" oraz drugiego, zatytułowanego "Rozwój przemysłu i podwyższenie jego konkurencyjności w okresie do 2020 roku", zwłaszcza w zakresie bioenergetyki.

Źródło: <http://www.rosleshoz.gov.ru/media/news/>

W. G.

Ceny drewna okrągłego w krajach nadbałtyckich

Ceny drewna okrągłego w niektórych krajach regionu Morza Bałtyckiego: Estonii, Finlandii, Litwy, Norwegii i Szwecji, są już dostępne online na stronach Fińskiego Instytutu Badawczego Leśnictwa (Metla). Są one uaktualniane w okresach miesięcznych i pochodzą z oficjalnych statystyk leśnych, począwszy od 1996 roku. Raportowana jest także ilość drewna sprzedana w danym okresie. Projekt został zainicjowany przez Bałtycko-Nordycki Oddział Statystyki Leśnej (Baltic/Nordic Forest Statistics Group –BNFSG).

Źródło:

<http://www.metla.fi/metinfo/tilasto/roundwoodprices/>

W. G.

Informacje opracowali:

W. G. – Wojciech Gil

B.K. – Bartłomiej Kolakowski

W. M. – Wojciech Młynarski

T. Z. – Tadeusz Zachara

Zespół redakcyjny:

Wojciech Gil

Michał Kalinowski

Tadeusz Zachara